

המהפכה באמנות המלחמה ובטקטיקה של יחידות

דוצנס גני"עוד א' ד'אזנסקי

המהפכה באמנות-המלחמה, שנתחוללה בעקבות פיתוחם המהיר של הטכניקה, החימוש הגרעיני והטילים המוכוונים באמצעי-ניווט אלקטרוניים — עוררה לחיים כוחות חדשים. מהפכה זו מחייבת אותנו להערכה מחודשת של דרכי-המלחמה הקודמות. תוכנה של מהפכה זו ובסיסה המדעי והכלכלי ידועים היטב; בעקבותיה קם בצבא חיל חדש לחלוטין — חיל-הטילים בעל היעוד האסטרטגי, ונשתנו תפקידיהם ויעודיהם של החילות הקיימים.

במלחמות העבר היו חילות היבשה עיקרם של הכוחות המזוינים; ניצחונם או תבוסתם הכריעו גורלה של מלחמה. השגת מטרות מבצעיות, ואף אסטרטגיות, היתה מותנית במידה רבה בטקטיקה, דהיינו — בהצלחת התפתחותם של הקרבות בכיוונים וצירים חיוניים ומכריעים. המהפכה שחלה באמנות-המלחמה שינתה לחלוטין את יחסי-הגומלין בין תורת הקרב לבין תורת המערכה והאסטרטגיה. מהפכה זו נתנה בידי האסטרטגיה את אמצעי-ההדברה החזקים ביותר וכן את האמצעים — הטילים — להעברתם לכל חלקי-תבל, תוך דיוק מוחלט כמעט! למען מימושן של האפשרויות העצומות הטמונות בנשק החדש הוקמו גייסות-טילים בעלי יעוד אסטרטגי, שהפכו להיות הלזו של הכוחות המזוינים, והמסוגלים להשיג — באורח עצמאי — את משימותיה העיקריות של המלחמה.

התפקיד אשר נותר לחילות-היבשה הוא להשלים את מיגורו של האויב, לאחר שהונחתה עליו המהלומה על-ידי גייסות-הטילים, ולהשתלט על טריטוריות האויב — דבר שבלעדיו אין המלחמה באה לעולם לידי גמר.

המהפכה באמנות-המלחמה שינתה גם את פני חילות-היבשה עצמם. הודות לחימושם בנשק טילי-גרעיני בעל יעוד טקטי-מבצעי, והודות לצידום בכמויות גדולות של כלירכב משורינים ואמצעי-לחימה משוכללים אחרים, חזקים כיום חילות אלה יותר מאשר בעבר הלא-רחוק, ויש ביכולתם למלא את משימותיהם בדרכים חדשות.

השאלה היא: המהפכה באמנות-המלחמה — מהם השינויים שחוללה בטקטיקה של היחידות?

אם כי עדיין נשאר הקרב על-חילי במהותו, מכל מקום השתנה תוכנו. למרכיביו המסורתיים — אש, מהלומה ותמרון — התווסף עתה גורם חדש: המהלומה הגרעינית, לה נועד תפקיד מכריע בשדה-הקרב.

בקרב בן-זמננו חלו תמורות גם בתכונות יסודיות אחרות; במיוחד יש להדגיש את נמרצותו של הקרב ואת הדבקות במטרה, שגברו מאוד לעומת מלחמות העבר. ניצול השינויים שחלו בתחומים אלה ושימושם הצבאי מותנים, כמוכן, במטרותיה המדיניות של המלחמה, וכן בעובדה שנשק טילי-גרעיני יוצר מראש תנאים למיגורו המלא של האויב בפרקי-זמן קצרים ביותר — ולשלילת אמצעי-הלחימה שלו. במחצית השניה של שנות השלושים עיבדו התיאורטיקנים הסובייטים את הטקטיקה של הקרב העמוק; זו קבעה, כי פריצתם של מערכי-ההגנה הטקטיים, כמו ההתקפה כולה, עשויה להתחולל בקצב של 1.5—2 קמ"ש. לאור לקחי מלחמת העולם הראשונה נחשב קצב זה, בשעתו, כאגדי או דמיוני. ברם, מלחמת-העולם השניה הוכיחה את נכונותם של החישובים הללו. קצב-ההתקדמות של ארמיות-הטנקים הגיע ל-25—30 ק"מ ליממה בממוצע, ובתנאים נוחים — עלה אף לכדי 70—75 ק"מ.

מכל סוגי נשק-העבר לא העניק ולוא אחד אפשרויות רבות כל-כך לניהול הקרב בקצב מהיר — כפי שמעניק הנשק הטילי-גרעיני כיום. ואולם, מהלומותיו המוחצות של נשק זה תשגנה את מטרת הלחימה רק אם תנוצלנה תוצאותיהן במועד, ולפיכך עולה וגוברת חשיבותם של הניידות וכושר התמרון של הגייסות בקרב.

הנשק הגרעיני אינו בא להחליף את הנשק המקובל, ואף אינו דוחק את רגליו. אדרבה, הוא מציג דרישות גבוהות יותר לאיכותן של היחידות החמושות בו, ומאלץ את הצבאות לשנות את טקטיקת-ההפעלה של היחידות הללו, וביחוד באשר להגברת המאמץ, כושר התמרון והניידות וכן — להעלאת חשיבותן של האש והמהלומה. דרישות אלו הביאו לפיתוחן של שיטות חדשות בתכנון הקרב ובניהולו.

בראש הסולם עומד כושר-המעשה הידע של המפקדים ומטותיהם, למצוא במצב נתון צורות-תמרון מתאימות, המאפשרות לנצל בעוד מועד ובאורח תכליתי את תוצאות המהלומות הגרעיניות, וכמובן — יכולתם לתכנן את הקרב בפרקי-זמן מוגבלים וקצרים. עם זאת, כאשר אין מחליטים להנחית מהלומה גרעינית מסיימת, חייבים המפקדים למצוא שיטות לשיתוקן של האויב בנשק מקובל, אשר — בשילובן עם צירי-התקפה וצורת-תמרון נכונים — יודאו את השמדתו של האויב ואת מילוי המשימות שהוטלו עליהם.

הופעת סוג חדש של נשק גררה אחריה תמיד שינויים וחיידושים באמצעי-הנגד ובשיטות-המנע. כך, למשל, משאך הפעילו הגרמנים לראשונה בשנת 1916 גזים במלחמה — הופיע מיד מכלול שלם של פעולות-נגד לאיתור השפעתם של הגזים על הגייסות ולהגבלתה, והדבר התבטא בפיתוח סוג חדש ומיוחד של אמצעים לאבטחת הכוחות — אמצעי ההגנה הנגד-כימית.

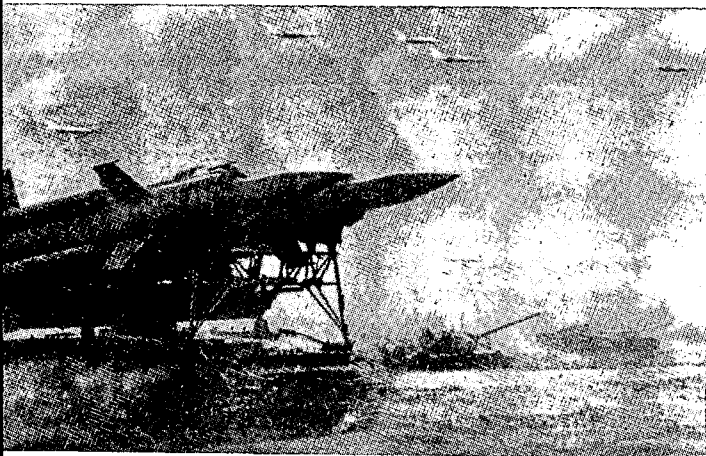
כאשר הופעל חיל-האוויר כאמצעי-התקפה, קמה והיתה ההגנה הנגד-מטוסיית. הפעלתם ההמונית של הטנקים

גררה בעקבותיה פיתוחם של אמצעים שונים להגנה נ"ט, וכן שיטות-קרב נגד רכב משוריין. ההגנה-נ"ט הפכה חלק חשוב ביותר בניהול פעולות-הקרב. אפשרות השימוש בשדה-המערכה בן-זמננו בנשק גרעיני, כימי או בקטריולוגי, אילצה את הצבאות לדאוג לסוג חדש של אבטחת-הגייסות, העומד כיום בראש סולם-החשיבות — הגנה נגד השמדה טוטלית בלוחמה אטומית, בקטריולוגית וכימית.

★

השמדת הנשק הטילי-גרעיני היא משימתם העיקרית של הגייסות. מילויה של משימה זו מוטל גם על גייסות היבשה, לדוגמה — על הצנחנים בפעלם בעומק מערכי-ההגנה של האויב; על יחידות שריון, חרמ"ש, ארטילריה והנדסה — בקרב היתקלות, בהתקפה ובמרדף, כאשר מוטל עליהן למגר את האויב הערוך בתבניות-קרב או בשדרות, בהן נמצאים כלי-נשק טילים-גרעיניים וחבורות-פיקוד.

צורות-הלחימה במקרים אלה מותנות בנסיבות. אין דומה מצב, בו נמצאים הכוחות בתוך תבניות-הקרב ומהופים על-ידי יחידות אחרות, למצב בו נמצאים הם בשדרות-מסע; במקרה האחרון קל יותר להשיגם על-ידי התקפות-פתע או הטמנת מארבים, במיוחד בשעות-לילה.

טילי קרקע-קרקע בפריסה

אפשרות הפעלתו של הנשק הגרעיני הביאה להתגבשותו של עקרון פיזור הכוחות בשדה-הקרב, שמטרתו — הקטנת האבדות. בתחום זה נוקטים הצבאות בתבניות-קרב מפוררות, הן לרוחב והן לעומק, ובהן פערים ורווחים ניכרים בין היחידות; גודלם של הפערים והרווחים נקבע כך שלא תיפגענה שתי יחידות שכנות ממהלומה גרעינית אחת, וכן בהתאם לאפשרות לכסות על פערים אלה באש כלים נ"ט ומקלעים מן האגפים. הפערים בפיזור היחידות, בהשוואה למקובל במלחמת-העולם השניה, נרחבים כיום בהרבה.

יודגש היטב, כי עקרון פיזור הכוחות אינו עומד בניגוד לעקרון שני בחשיבותו — עקרון ריכוז הכוחות והאמצעים בכיוונים נבחרים, כדי ליצור עדיפות על האויב. שני עקרונות אלה נמצאים ביחסי-גומלין הדוקים, ועם זאת — בניגוד מתמיד; כלומר: בשלב מסוים בקרב,

הסגולי בשדה-הקרב רב יותר. קרב-ההיתקלות מתאפיין במאבק חריף בין שני הצדדים הלוחמים לגבי תפיסת היוזמה; פריסת הכוחות בפרטי-נוף נוחים מבחינה מבצעית ושלילתם מן האויב; הנחתת מהלומות-אש; פתיחה בהתקפה נמרצת על האויב בטרם הספיק להתארגן; יציאת הכוחות אל אגפי האויב ואל עורפו; ולבסוף — השלמת תבוסתו של האויב על-ידי מרדף אחריו וכיתורו.

בצורת-קרב זו נודעת חשיבות מיוחדת לגורם הזמן. הכרח להקדים את האויב בהגשמת מהלכי-הקרב, כגון הנחתת מהלומות בנשק טילי-גרעיני ובתותחים, וכן בעריכת תמרון לעבר חלקי-הכוחות הרגישים ביותר של האויב, על-מנת להנחית עליהם מכה מוחצת.

בקרב-ההיתקלות העדיפו הצבאות מאז ומעולם לבצע איגופים ועקיפות באחד משני אגפיו של האויב או בשניהם, ולאחר-מכן — לצאת אל עורף מערך-כוחותיו. תכסיס זה איפשר את השמדת האויב, במקום הדיפתו מטבעת-הכיתור החוצה. אופן-פעולה זה — כוחו יפה גם כיום, אך הודות להפעלת הנשק הגרעיני תהא לעתים תכליתית ונוחה יותר דווקא התקפה חזיתית, אשר כתוצאה ממנה ייווצרו אגפים מלאכותיים חשופים ותנאים מתאימים לעיקופו של האויב, איגופו וכיתורו. לפיכך מומלץ להקדיש תשומת-לב יתרה לבחירת צורת התמרון.

המאבק על היוזמה נמשך לכל אורכו של קרב-ההיתקלות: אבדנה של זו עלול להביא לתבוסה גמורה, ואילו השמירה עליה מעניקה נתוני-יסוד לניצחון. לקרב-ההיתקלות קודם שלב מסע-ההתקרבות. בשלב זה יש להקדיש זמן מקסימלי לתכנון הקרב ולגילוי מוקדם ככל האפשר של האויב — כדי לעמוד על עוצמתו, כוונותיו ודרכי-היערכותו. כאן נודעת חשיבות רבה לעבודת המודיעין, ובראש-וראשונה — לזו של יחידות-הסיור, החייבות לגלות בעוד מועד את האיגוד העיקרי של האויב שבמסע, ובשעת פריסתו — את כוונותיו; יחידות הסיור חייבות אף לגלות את אמצעי-הלחימה הגרעיניים של האויב ולסייע להשמדתם. מילון של הדרישות החדשות מתאפשר רק כאשר מתנהל הסיור בעומק ורוחב רבים יותר מאשר בעבר, ומבוצע באופן מתמיד ופעיל, תוך שימוש בכל הכוחות והאמצעים.

כל האלמנטים המרכיבים את המשמר הקדמי והמשמר העורפי (משמר ראשי, חלוץ, חוד) חייבים לקיים תיאום הדוק עם יחידות-הסיור הפועלות לפנים; כאשר מוצנח כוח

כגון בהתקדמות למגע עם האויב, נודעת חשיבות רבה לעקרון הפיזור, ואילו בשלב ההבקעה — בולט עקרון הריכוז; לאחר הבסת האויב מתפזרים הגייסות שוב, וחוזר הלילה.

המהפכה באמנות-המלחמה הביאה בכנפיה דרישות חדשות גם לגבי אמצעי-הלחימה המקובלים: הגברת עוצמתם של כלי-הלחימה, דיוקם וקצב-האש שלהם, וכמורכן — הגברת כושר עמידתם בפני נשק-השמדה טוטלי וכושרם להתגבר על אזורים נגועים ועל מכשוליים רחבים; כל אלה הם תנאי-יסוד אשר בלעדיהם אין סיכוי רב להצלחה בקרב.

בראש-וראשונה יש לציין את העליה המתמדת בחשיבותה של אש הטנקים, התותחים המתנייעים, הטילים נ"ט והארטי-לריה המלנה. משום כך נתונים כלי-הלחימה אלה בתהליך מתמיד של שכלולים ושיפורים. תעשיית הטנקים פועלת לשיפור תכונותיו הבסיסיות של הרכב המשוריין: ניידותו, איכות שריונו, עוצמת חימושו, הקטנת מימדי הטנק, שכלול אמצעי-הירי והתצפית שלו וכיוצא באלה.

המהפכה באמנות-המלחמה עוררה את הצורך בהעלאת רמת התמרון של היחידות מכל החילות — לזו של יחידות-השריון. דבר זה מתחסס בראש-וראשונה לחיל-הרגלים, שצויד בנגמ"שים המשגיגים רמה גבוהה בתחום העבירות, החימוש, שריון-המגן והניידות. תכונות אלה מאפשרות כיום ליחידות חיל-הרגלים לפעול בתבנית-קרב זהה לזו של יחידות חיל-השריון. הושגו הישגים בולטים בפיתוח אמצעי-הלחימה ההגדסיים, אמצעי-הפיקוד והשליטה ואמצעי הלחימה נ"ט. בכל צבאות העולם המתקדמים הופיעו טילים נ"ט, בעלי דיוק וכושר חדירת-שריון רב.

✱

בנתחנו את בעיות הטקטיקה, מתברר כי הפעלת הנשק הגרעיני והעלאת ניידותן של יחידות-השריון ויחידות-הרובאים מקנות לפעולות-הקרב מהירות וקצב מקסימליים; כן מגבירות הן עד למקסימום האפשרי את דריכותם של הגייסות ואת מאמציהם הפיזיים והנפשיים.

קרב ההיתקלות

דבר זה מתבלט במיוחד בקרב-ההיתקלות. חשיבותו של קרב-ההיתקלות מותנית כיום באופיין של המער-כות והמלחמה בכלל — כשלמות אחת. ככל שמטרותיהם ותכניותיהם של שני הצדדים היריבים תקיפות ונמרצות יותר, נפתח כר נרחב יותר לפעולות-ההיתקלות — וברור כי משקלן

הטנקים בהסתערות

ומנית; מכאן נובעת היווצרותם של פערים ורווחים בין חלקים שונים של איגוד-הכוחות, ומשום כך שואפים שני הצדדים לערוך תמרון רחב ולפתוח בהתקפה לעבר אגפיו של היריב. מן האמור לעיל עולה בעליל, כי יש להקפיד על קיומו של סיור מתמיד, ולדאוג לאבטחת אגפיהם של הכוחות הלוחמים ועורפם. כל סכנה, ובעיקר התקפת-אויב מן האגפים ומן העורף, יש להדוף באש מרוכות — ולהנחית התקפות-נגד המכוונות אל אגפי האויב התוקף.

כאשר מנסה האויב, שהובס בקרב-ההיתקלות, לעבור להגנה — כדי לזכות ברווח-זמן, על-מנת שיוכל לקרב את עתודותיו מן העומק — מוטל על היחידות למנוע זאת, על-ידי התקפה נמרצת על מערכי-ההגנה שלו. הן חודרות תוך תנועה אל שטחי-היערכותו של האויב, משמידות את מוצבי-ההגנה שלו — וממשיכות, מבלי להיעצר, בהתקפה אל עומק שטח-האויב, בנתקן את דרכי-הנסיגה שלו. אם מנסה האויב לסגת תחת חיפוי יחידות-טנקים, רצוי לרדוף אחריו בצירים מקבילים לצירי-נסיגתו, לנתק את דרכי-הנסיגה לכוחותיו העיקריים, ולמנוע ממנו את האפשרות להיערך להגנה בשטח גזר לכך.

לסיכום סוגיית קרב-ההיתקלות ניתן לומר כי בצורת-קרב זו מושגת ההצלחה על-ידי שילובן של מהלומות גרעיניות ומהלומות-אש עם התקפתן הנמרצת של יחידות-שריון ויחידות-רובאים-ממונעות.

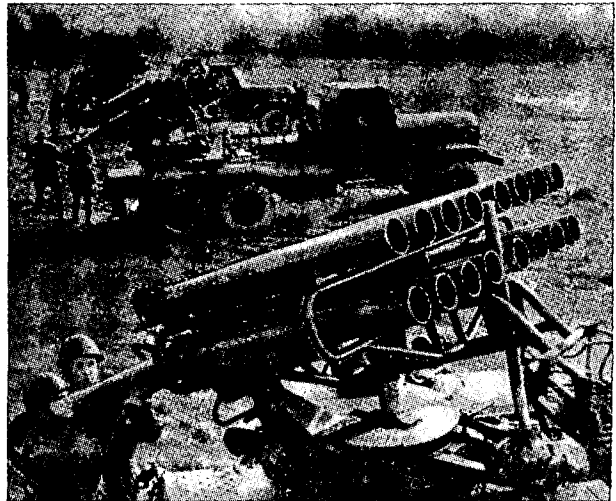
התקפה תוך-כדי תנועה

בתנאי הפעלת הנשק הגרעיני, ההתקפה תוך-כדי תנועה (עם יציאת הכוחות משטח-ההיערכות שבעומק) היא הצורה העיקרית למעבר להתקפה. צורה זו מוודאת את ניצולו המקסימלי של גורם-ההפתעה ומאפשרת להגן על היחידות התוקפות — הן מפני פגיעה בנשק גרעיני טקטי והן מפני אש ארטילרית של האויב.

תכנון ההתקפה בתנועה הוא מורכב וקשה, וזאת — משום שלא לכל משתתפיה ניתנת האפשרות ללמוד באורח ישיר בשטח את האויב, את יעדי-ההתקפה, את המעברים בשדות-המוקשים וכיוצא באלה. את החסר ניתן למלא על-ידי לימוד האויב ומשימות-הקרב על-גבי שולחנות-חול, על-ידי סיור צירי-ההתקמות אל היעדים ואל שטחי-היערכות, וכמו-כן — על-ידי תכנון גבוה של מערכת נקודות-פיקוח. גודל חי"ר מסוגל לתקוף בגזרה שרוחבה עד שני קילומטרים, ופלוגה — עד קילומטר אחד; כאשר אין מפעילים נשק גרעיני, מוקטנות גזרות ההתקפה לכדי מחצית. היחידות תוקפות בתבניות-קרב, אך משתגברו על מערכי-ביניים או מערכי-הגנה חפוזים, עשויות הן לתקוף בתבניות טרום-קרבות — ואפילו מתוך תבניות-שדרה.

הגדרת תוקף, בדרך כלל, בתבנית „הכל קדימה“, תוך הקצאת כוח-עתודה. פלוגות הגדוד פועלות כולן קדימה, תוך זירוג שמאלה או ימינה, ואילו המחלקות נערכות במסגרת הפלוגה בתבנית „אחת-קדימה“ או „שתי-קדימה“.

פלוגה המוסעת בנגמ"שים תוקפת ב„הכל קדימה“, והירור חים שבין המחלקות ובין הנגמ"שים מגיעים ל-100 מטרים; בתקפן ברגל מתפרסות המחלקות בשרשרת.

ה„קטיושות“ בפעולה

בעומק האויב, מקויים גם עמו תיאום מלא באשר לאיסוף הידיעות על האויב, לנתוני-ההקדע וכיוצא באלה.

רק מילוי תנאי זה — תיאום בין מרכיבי המשמר הקדמי והמשמר העורפי ליחידות-הסיור — יוודא את הגשמתן הנכונה של מטרות קרב-ההיתקלות.

על הכוחות העיקריים בקרב-ההיתקלות מוטלת משימת השמדתם של כוחות-האויב בכל עומק היערכותו. גורם-ההפתעה מכפיל את עוצמת המהלומה; הוא מדהים את האויב, במיוחד כאשר לא הספיק זה האחרון לפרוס את יחידותיו; ההפתעה מסייעת לפיצול כוחותיו של האויב, לכיתורם ולמיגורם.

התקפות שוטפות ומהירות של יחידות-השריון ויחידות-הרובאים הממונעות, יחד עם עוצמת-אש רבה — מחישות את הדברתו של האויב; ואילו אטיות והשהיה בפעולותיהן של יחידות אלו מאפשרות לו, לאויב, לגלות התנגדות מאורגנת יותר, ולזכות ברווח-זמן לשם העברת עתודות אל איזור-המערכה. על-מנת לוודא, כי אכן תונחת המהלומה בעת-ובעונה-אחת בכל הגזרות, הכרח לוודא, כי הגדודים התוקפים בדרג הראשון יפתחו בהסתערותם בהפרשי-זמן מינימליים ביניהם; על מילוי של כלל זה מופקד הדרג הממונה. על אויב הנמצא בתבנית-שדרה יש להנחית מהלומות בזווית חדה, כדי להכביד עליו את השימוש בכלים נ"ט. נגד האויב המתפרס — או שאך הספיק להתפרס מתבנית-שדרה, תושג היעילות המקסימלית על-ידי התקפה מן האגף. יש להדגיש, כי יחידות הכיוון ממנו תונחת ההתקפה אשר יהא, מכל מקום תהא תמיד חשיבות-יתרה להפעלתו הנכונה של הנשק הגרעיני ולניהול-אש נכון בהפעלתם של הטנקים, הארטילריה, הטילים-נ"ט והנגמ"שים; גורמים אלה הם תנאי-יסוד להצלחה בשדה-הקרב, שכן רק מילויים יאפשר ליחידות המסתערות לחדור אל עומק תבניות-הקרב של האויב — ולהביסו.

קרב-ההיתקלות יתנהל, בדרך-כלל, באורח בלתי-קצוב, בכיוון המאמץ העיקרי ילבש קרב זה צורת התקפה המתגברת והולכת בהתמדה; ואילו בכיוון אחר ישא קרב-ההיתקלות אופי של התקפה על האויב שעבר להגנה חפוזה. זאת ועוד: בגזרות אחדות ייאלצו כוחותינו לעבור לפעמים להגנה

סיוור פעיל, אבטחה צמודה (במיוחד באגפים חשופים), תצפית מתמדת על המתרחש בשדה-הקרב, תכנון נכון של דרכי-ההגנה נגד אמצעי-השמדה המוניים, שמירה על עדיפות בכוחות ובאמצעים בכיוון המאמץ העיקרי, ניהול-אש תקין וכן שליטה ופיקוד על היחידות — כל אלה מביאים לא רק להדיפתן המוצלחת של התקפות-נגד מצד האויב, אלא אף לפיתוח ההתקפה בעומק המרחב המוגן של האויב.

בגלותן כי האויב החל נסוג, פותחות היחידות מייד במרדף — עד לכידתו והשמדתו הסופית של האויב. יש לשאוף לשלול מן האויב דרכי-נסיון נוחות ולדחוק אותו לעבר שטחים קשי-עבירות, וכן להקדימו בטרם יצליח לצאת אל דרכי-נסיון מתאימות.

קצב מהיר בהתקפה מושג על-ידי פיתוח כושר נאות לצליחת מכשולי-מים תוך-כדי תנועה; עובדה זו הוכחה בשנות מלחמת-העולם השניה. בעידן הנשק הגרעיני והטיילי השתנו תנאי-הצליחה לחלוטין; כיום ניתן — באמצעות מהלומות גרעיניות — „לנקות“ את הגדה הרחוקה מגייסות-האויב, ולאחר מכן — לרתק את עתודותיו המתקרבות על-ידי הצנחת כוחות בעורף האויב, ולהקל בכך על תהליך צליחתו של מכשול-המים.

קרב-ההגנה

קרב-ההגנה בן-זמנו מתבסס על הגורמים דלהלן:

● שימוש בנשק טילי-גרעיני, המאפשר להביס את האויב בפרקי-זמן קצרים ביותר ולשנות באורח מוחלט את יחסי-הכוחות.

● תכנון נאות ומדויק של מערכת-האש.

● הנחתת התקפות-נגד נמרצות, כדי להשמיד את האויב שהצליח להבקיע טריז במרחב-מוגן וכדי להשיב את המצב לקדמותו.

הגורם הקובע את בטיחותה של ההגנה הוא יציבותה מן הבחינה הנגד-גרעינית והנגד-טנקית.

עוצבות עשויות לעבור להגנה תוך כדי התקפה כללית או קרב-היתקלות, וזאת — כאשר נוצר הצורך לרתק את האויב בגזרות מסויימות, על-מנת להביס את כוחותיו העדיפים. המעבר להגנה ייעשה, בדרך כלל, בתנאי-מגע ישירים עם האויב — ותחת לחצו. היערכות להגנה ללא כל מגע עם האויב היא מקרה נדיר יותר.

היערכות להגנה תוך מגע עם האויב — קשה היא, שכן על הכוחות לעבור במהירות רבה ממערך התקפי למערך הגנתי, ובמרבית המקרים — בשטח בלתי-מוכר. כדי להצליח בכך יש לשמור כי בעת בה נערכות היחידות במוצבי-ההגנה, מאורגנות את מערכת-האש שלהן ומתארגנות להגנה היקפית — ירותק האויב לקרקע באש ארטילריה, טנקים ומקלעים. לפעמים כדאי להנחית בשלב זה התקפת-נגד בכוחות מצומצמים.

ההכרח לפזר את הגייסות בתנאי הפעלת נשק גרעיני-טיילי מחייב את הגדלת מימדיהם של המתחמים עד לחמישה קילומטרים ב„קורהחיות“ — ושני קילומטרים לעומק. בשטח קשה-מעבר לטנקים עשויים מימדים אלה אף לגדול. הכוחות העיקריים ממוקמים תוך בדיקת האפשרות לחסימתם של

בדרך כלל מתחילות היחידות לנוע מן העומק בשדרה גדודית. בהתקרבו אל מערך-ההגנה של האויב עוברות הן בהדרגה לשדרות פלוגתיות ומחלקתיות, ובהגיען לקרה-התחלה נערכות הן בתבנית-קרב, ומזנקות — בלא שתיעצרנה — להסתערות תוך ירי מהיר. פירוט משימות-הקרב נמסר לצוותים, לכיתות ולחוליות תוך-כדי התנועה אל היעדים.

מלבד הנחתת המהלומות הגרעיניות, קודמת להתקפה גופה הכנה ארטילרית ו/או אווירית; היחידות המסתערות מסתייעות באש ארטילרית ו/או אווירית בכל משך מילוי משימתן ולכל עומק השטח.

הטנקים הם הכוח המוביל; הפעלתן של יחידות חי"ר מתוך רכב-קרב משוריין מקלה על משימתן, כיוון שבמקרה זה מסוגלות הן להשמיד במהירות רבה יותר כלים נ"ט של האויב, וליצור תנאים נוחים לטנקים לשיחוק העמדות והיעדים המפריעים להתקדמותה של תבנית-הקרב כולה. בחדרם אל תוך מערך-ההגנה של האויב, מנצלים הטנקים והרובאים את הפערים שנוצרו כתוצאה מהפעלת נשק גרעיני, וכן את הרווחים בהגנה; הם תוקפים — מן האגף ומן העורף — את המוצבים שלא הושמדו עדיין, וכמו-כן משמידים את יחידות-העתודה של האויב, המתקרבות אל איזור הפרצות. יחידות הטנקים והחי"ר מתקדמות מבלי להיעצר, עד השיגן את יעדיהן.

צליחת נהרות — באויר ובמים

הקרב בעומק ההגנה מתאפיין בשינויים חריפים ופתאומיים במצב, הנגרמים כתוצאה מהפעלת נשק גרעיני או מהיתקלות במכשולים גרעיניים, בדליקות, בחסימות, באזורים נגועים בקרינה רדיואקטיבית או בקטעי-שטח מוצפים מים. על-ידי קיומו של סיוור מתמיד, חייבות היחידות המסתערות לגלות בעוד מועד את הכנות האויב להתקפת-נגד, את הרכבו של כוח התקפת-הנגד, את קרפריסתו ואת השעה המשוערת להנחתת ההתקפה. בהתאם לנסיבות נהדפות התקפות-נגד על-ידי תקיפת הכוח העורך אותן מאגפיו, תוך-כדי תנועה, או על-ידי הנחתת-אש מפרט-נוף נוח, ואחר-כך — הסתערות על אגפיו ועורפו של האויב והשלמת הבסתו.

צירי-ההתקפה הפוטנציאליים של האויב באש אגפית מכל הסוגים.

גדוד חי"ר נערך בדרך כלל בתבנית "הכל קדימה", תוך הקצאת עתודה. טבעי וברור, כי תבנית-הקרב של הכוח מושפעת מן המשימה שהוטלה עליו, מן הטופוגרפיה של השטח, מן האפשרות לנהל אש אגפית, אש צולבת ואש-סכנה, וכן מן הצורך למנוע אבידות בעקבות מהלומות גרעיניות של האויב.

הטנקים המוקצים ליחידות חי"ר להגברת ההגנה נ"ט מופעלים מתוך מוצבים פלוגתיים או ממארבים.

פלוגת-רובאים או טנקים עשויה להיערך במוצב שרוחבו כ-1.000 מטרים ועומקו עד 500 מטרים; הפערים בין המוצבים הפלוגתיים מגיעים ל-1.000-1.500 מטרים. מוצב-מוגן פלוגתי מורכב כלהלן: מוצבים מוגנים מחלקתיים (הפערים האפשריים ביניהם — עד 300 מטרים); עמדות-אש של הכלים נ"ט המסופחים לפלוגה (טנקים, תותחים-נ"ט, תותחים-לא-רתע). מיקומם היעיל של הנגמ"שים הוא בעומק מוצבי-ההגנה, ורצוי לנצלם לניהול אש לעבר אגפי המוצבים ולעבר הפערים שביניהם. את כל הפערים בין המוצבים יש לכסות במכשולים ובאש, וכמובן יש לקיים בהם תצפית מתמדת. עמדות-האש ממוקמות במדרונות הקדמיים ובמדרונות האחוריים כאחת, אף-כי מחמת ריבוי אמצעי-הגילוי והסיור שבידי האויב, רצוי להציבן דווקא במדרונות האחוריים; דבר זה מקל גם על תכנון האש האגפית והאש הצולבת.

הדיפת התקפתו של האויב היא אחד השלבים המכריעים בקרב-ההגנה. על המגן לרכז את אשו (על כל סוגיה) לאותו חלק ממערכו ההתקפי של האויב המהווה סכנה גדולה ביותר למאמץ ההגנה. המשימה העיקרית בפעולה נגד חלק זה היא השמדתם של טנקי האויב וכלי-הרכב המשוריינים האחרים שלו, ומניעת חדירתם אל תוך המרחב המוגן. כאשר אין דבר זה עולה בידו של המגן, חייבים מפקדי היחידות לחונק את האגפים בגזרה בה בוצעה החדירה, ולמנוע את הרחבתה של הפרצה. חוליות בודדות של טנקי האויב והנגמ"שים שלו, שחדרו לעומק ההגנה, מושמדות באש טנקים וארטילריה. אם הצליח האויב, למרות כל אלה, לאגוף מוצב או מתחם מוגן — ממשיכות היחידות להתזקק בעמדותיהן תוך הנחתת מהלומות-אש באגפיו; במידת הצורך, ובאישורו, או לפי הוראותיו של המפקד הממונה, עורכות הן התקפות-נגד על אגפיו ועל עורפו. לאחר התשתו של האויב ודלדולו על-ידי מהלומות-אש, משלימות העוצבות והיחידות את הבסתו על-ידי התקפה נמרצת.

הדברים המובאים לעיל הם עיקרי השינויים שחלו בטקטיקה של היחידות בהשפעת הנשק הגרעיני ובהשפעת השיפורים שחלו בנשק המקובל, מאז תום מלחמת-העולם השנייה. סקרנו כאן את קרבי-ההי-תקלות, את ההתקפה תוך-כדי תנועה, שקיבלו משנה חשיבות בעידן הגרעיני, וכן את קרבי-ההגנה. לא נסקרו שאר צורות הקרב בגלל מיעוט או חוסר השינויים שחלו בהן.